

Калитова, О. Библиотека шӑплӑх утравӑ-и? / Ольга Калитова // Самраксен хаҫачӑ. – 2011. – 23 сентября

Авӑнӑн 20-22-мӑшӑсенче Шупашкар хастарлӑхпа инноваци хули пулса тӑчӑ. Раҫсейри ҫамрӑк библиотекарӑсен IV форумне ҫӑр-шывӑн 24 регионӑнчен 200 яхӑн маттур ҫитрӑ. Вӑсем - вулавӑшра ырми-канми вӑй хуракансем, ҫӑнӑ проектсем шухӑшласа кӑларакансем, ачасене кӑнекепе тушлаштаракансем. Библиотекарӑсем пӑр-пӑрин опычӑе паллашрӑҫ, ҫивӑч ыйтусене сӑтсе яврӑҫ.

Вӑхӑт таппинчен юлмасть

Форум тавлашуран пуҫланчӑ. Унта вулавӑшсен ҫумӑнче йӑркеленӑ канашсен председателӑсем сӑмах илчӑҫ, хӑйсен ӗҫӑ пирки кӑскен каласа кӑтартрӑҫ. Акӑ Ижевск хулин тӑп библиотекинче вӑй хуракан Яна Лялина мухтанма сӑлтав тупрӑ. Удмурт Республикин ҫамрӑк библиотекарӑсен канашӑ Раҫсейре пирвайхисенчен пӑри.

- Нумаях пулмасть пӑрлешӑе ертсе пыма тытӑнтӑм. Вулавӑшри пурнӑҫ вӑресе тӑрать, кунсерен ҫӑнӑ шухӑшсем ҫураласӑҫӑ. Вӑсене, паллах, пурнӑҫа кӑртме тӑрӑшатпӑр, - терӑ пултаруллӑскер.

Рязань облаҫӑнчи М.Горький ячӑллӑ вулавӑшӑн библиотекӑсен ҫӑнӑ технологийӑсен сектор ертӑҫи Наталия Селихова сӑмах илсенех вулакансен йышӑ чакнипе канӑҫсӑрланнини пӑлтерчӑ.

- Манӑн шухӑшпа, канашӑн тӑп тӑллевӑ - халӑха кӑнекепе тушлаштарасси, ҫавӑнпа эфир ытти пӑрлешӑе тачӑ ҫыхӑнура, - ӑнлантарчӑ вӑл. Массӑллӑ информаци хатӑресенче ачасемпе ҫамрӑксем пичет кӑларӑмӑсенчен писнине, компьютертан хӑпманнини час-часах асӑнаҫӑҫӑ. Тавлашу лапамне пухӑннисем шанӑҫ ҫуратрӑҫ. Тӑрлӑ регионтан ҫитнӑскерсене пӑр тӑллев пӑтӑҫтерет. Ҫамрӑк библиотекарӑсен канашӑсен председателӑсем халӑха вулавӑша илӑртесшӑн. Раҫсейре вулав культури хавшак пулин те пӑшӑрханма кирлӑ мар.

- Цифра технологийӑсен ӗмӑрӑнче вулавӑш хӑйне тивӑҫлӑ шайра кӑтартать, - сӑмах илчӑ ЧР культура министрӑ Роза Лизакова форумна уснӑ май. - Тин ҫеҫ эфир наци библиотекин ҫӑнӑ ҫуртне хӑпартрӑмӑр. Унта Борис Ельцин ячӑллӑ Президент вулавӑшӑн филиалӑ пулӑ. Республика ҫакнашкал мероприяти пӑлтерӑшне туллин ӑнланать. Чӑваш Енре тӑслӑхлӑ 500-е яхӑн вулавӑш. Вӑсенче вулакансен ыйтӑвне тивӑҫтермешкӑн Интернетпа электрон кӑларӑмсем пур.

Министр Чӑваш Ен Президентӑн салам ҫырӑвне вуларӑ:

- Обществӑн чи хастар пайӑн - ҫамрӑксен - ҫӑр-шыва аталантармалла. Яшсемпе хӑрсем пултарулӑхне усӑчӑр.

ЧР Патшалӑх Канашӑн культура, вӑренӑ, ӑслӑлӑх, наци ӗҫсемпе ҫамрӑксен политикин комитетӑн председателӑ Владимир Мидуков вара информаци аталану вӑйӑ иккенне палӑтрӑ. Бизнес усӑс шухӑш ҫуралчӑ-и? Пӑлӑе вулавӑшра шыратпӑр. Яллӑ тӑрӑхра библиотека информаци ҫӑл куҫӑ пулса тӑчӑ.

25 сехет вӑй хума тивсен те...

Форумӑн чи кӑсӑклӑ саманчӑсенчен пӑрине ҫамрӑксен Раҫсей патшалӑх библиотекин информацие консалтинг центрӑн пуҫлӑхӑ Татьяна Макаренко ертсе пычӑ. Вӑл инноваци проекчӑсен ӑмӑртӑвӑнче, юхӑмсен лидерӑсен тупӑшӑвӑнче мала тухнисене чысларӑ. Татьяна Макаренко ҫӑнтерӑҫӑсен йышне кӑнӑ Светлана Цебизовӑн ӗҫне ырларӑ. Сахалин облаҫӑнчи вулавӑшӑн ҫамрӑксен канашӑн председателӑ темӑнле вӑрттӑнлӑх пӑлет тейӑн. Вӑл пуҫарнӑ проектсем хӑвӑртах пурнӑҫа кӑреҫӑҫӑ.

- Светлана, эсӑ ертсе пыракан пӑрлешӑ пысӑк ҫитӑнӑ тунӑ. Ҫакӑншӑн сана саламлатӑп. Вулавӑш ӗҫӑнче чӑрмавсем сиксе тухасӑҫех. Тин ҫеҫ парӑнтарнисене аса ил-ха.

-Мана пулӑшакансем пур. Пӑрлешӑре 14 ҫын. Кашни хӑйӑн тӑпине хывать. Эфир библиотекӑра ҫеҫ мар, унӑн тулашӑнче те ӗҫлетпӑр. Тӑслӑхрен, Инҫет хӑвел тухӑҫ тӑрӑхӑнче ҫамрӑксен «СелиСах» вӑренӑ форумӑ /«Селигера» евӑрлӑскер/ ҫулталӑкра икӑ хут иртет. Унта Якути, Хабаровск, Амур ҫинчи Комсомольск, Чита яшӑсемпе хӑрӑсем

пуханаççё. Форуман пирвайхи тапхәрәнче вулаваш ёçченёсене «хисеплемерёç». Библиотекарьсемпе палаткара пурантамар пулин те тематика куравёсем йёркелерёмёр, çамрăксене кёнекесемпе тивёçтертёмёр. Каярах йёркелуёçсем йанаша анланчёç. Халё форума аудиокекесем, DVD-дисксем ситеретпёр, лекцисем ирттеретпёр.

- Сахалинта вулакансене библиотекана илёртме тивет-и?

- Паллах. Халăха кăсăклантармашкăн сёне акцисем, проектсем шухайшласа кăларатпăр. Тёслёхрен, флешмоб /общество ыранёнче хаварт иртекен акци/ йёркелерёмёр. Пёлтёр Сахалинта Антон Чехов сұлталакё пулчё. Ана «Эпё Чехова вулатап» ят патамар. Пысак суту-илу комплексёнче пёр самантра сёр-сёр сын Антон Павлович кёнекисене усрё. Çакă, паллах, иртен-сүрене кăсăклантарчё. Хашё-пёри классик хайлавёсем сивёчлёхне сұхатна тетчё. Хайхискерсем сұравса халалланă тавлашура шухайшне улаштарчёç. Чехов санарёсене паянхи кун та тел пулатпăр-ске. Антон Чехован «Сахалин утравё» кёнеки пёчёк энциклопеди евёр. Вулаваш киввине сёне хак пама пулашать.

- Çамрăк ару библиотекана васкамасть. Вёсемпе мёнлерех ёçлетёр?

- Ачасем, яшсемпе хёрсем вулаваш сұльне манман-ха. Анчах çамрăксем ытларах чухне кёнеке шырама мар, электрон информации тупма пырасçё. Пирён электрон вулав залё, Интернет-пұлём, право центрё ёçлесçё.

- Сан пурнаçунта вулаваш мёнле ыран йышанать?

-Тёрёссипе, эпё библиотекарь специальносё пирки ёмётленмен. Пёрремёш диплома чукун сұл ёçченёсен институтёнче хутёлерём. Манан ман асатте, асатте, аттепе анне, упашка чукун сұл транспорчён тытамёнче вай хурасçё. Шкултан вёренсе тухсан династие тасма шухайшларам. Таваттамёш курса ситсен сёмьере йывар тапхар пусланчё те тупаш тавас тесе ёç шырама пикентём. Библиотекаре кайма тёв тытрам. Мёншён? Унта вай хуракансем кёнекепе тивёçтересçё те пуша вăхатра вуласçё сёç тесе шухайшлаттам. Часах вулаваша ырнасрам. Шалу питё пёчёк пулин те сұлталакран библиотекарьсен училищине вёренме кётём. Чукун сұл транспортёнче вай хума май килменшён пачах кулянмастап. Пурнаса вулавашпа сұхантарнашан укёнместёл. Талакра 25 сехет ёçлеме тивсен те кёнеке тёнчипе сыв пуллашмап.

Ёмётленме пёлмелле

Татьяна Макаренко амартусене хутшанна, анчах мала тухайман çамрăксене канаш пачё.

- Ятарла журналсемпе хаçатсене тишкерёр, вёренёр, - сёнчё жюри комиссийён членё. Унсар пуçне вал «Ёмётсем» номинацире хавхаланав тивёслё проект сахал пулнине пёлтерчё. Вологда обласёнчи çамрăксен библиотекин вулав залён ертуси Александра Худобенко вара хайёнпе мухтанма пултарать. Унан сұта ёмёчёсем жюри комиссийён членёсен камалне кайна.

- Шел те, хут кёнекесем пурнасри пёлтерёшне сұхатаççё, саванпа тёрлё мероприяти йёркелеме палартрам. Ёмётсене хут сине шарсаларам та конкурса яrsa патам. Ёçме пысак хак парасса шухайшлама та пултарайман. Сёнтерё кётменлех пулчё. Халё проекта пурнаса кёртме пуслап. Чи малтанах агитбригада йёркелёпёр. Вал тёрлё тарăха ситсе çамрăксемпе ёçлё, - пёлтерчё Александра.

Сёнтерусёсен йышёнче Чаваш Ен специализёсем пулнине асанмаллах. Хёрлё Чутай, Етёрне библиотекарёсен проекчёсен авторёсем Диплома тивёсрёç. Чаваш Республикин ачасемпе çамрăксен вулавашён ертсе пыракан психологё Ирина Яковлевапа çамрăк библиотекарьсен канашан председателё Дарья Рябцева пысак ёç тунă. Вёсене те хавхалантарчёç.

Сирёпленнё шухайша улаштарма каткас

Форуман иккёмёш кунё «профи-дебатран» пусланчё. «Çамрăк библиотекарьсем - тытаман ас-хакал вай-халё» ятпа иртнё тавлашура тёрлё регионтан ситнё специалистсем доклад вуларёç. Çамрăксен Раçсёй патшалăх вулаваш директорё Ирина Михнова яшсемпе хёрсем йёркеленё канашсен ёсёпе паллашасшан пулчё.

- Халăх шухайшапе, библиотека - шайлах утравё. Хаяр ёçченсем сасапа калаçма тытансанах сивён пахасçё, асархаттараççё. Вулаваш илёртулехне сұхатрё, - терё вал. - Нумаях

пулмасть Интернетри пёр блогпа паллашрәм. Асла шкул преподавателё студентсене психологи каларәмне тупса конспект тума ыйтнә. Уйах иртнә. Самраксенчен пәри те шур сухал хушнине пурнаҗламан. Преподаватель кашнине хут татакё панә, унта киле ёзе туманнин сәлтавне әнлантарса пама ыйтнә. Вёсенчен 11-шә сән үкерчәкёсене блога ырнаштарнә. Самраксем мәнлерех түрре тухаҗсё-ха? Пёрин вулаваша җитмешкән вәхәт пулман, тепри тусне шаннә, виҗсёмёшә айәпне кафедра ёҗченёсем җине йәвантарнә. Вёсен студентсене вёренү кёнекисемпе тивёҗтермелле имёш. 11 җын библиотекән уссине курмасть. Блогра 400 яхән комментари. Ыркенмесёр кашнине шёкёлчерём. Авторсенчен 2-шә җеҗ вулаваша хүтёленё, ют җёр-шывра самраксем пёлү илес тесен библиотекәран тухманнине пёлтернә. Хуравсене тишкерсен кулянтәм. Пирён җак шухәшлава улаштармашкән мән тумалла-ши? Шанчәк библиотекәри самраксен канашёсем җинче.

Рязань облаҗёнчи М.Горький ячёллө вулавашән сектор ертүҗи Наталия Селихова халәхән вулав культурина үстермешкән мәнлерех ёҗлемеллине аван тавҗарать. Хёр канаш йёркеленё чи кәсәклә мероприятийёсем пирки каласа кәтартрё:

-Библиотекәра вай хуракан самраксене хавхалантарма тәрәшатпәр. Сәмахран, яшсемпе хёрсем җул җүреве кәмәллаҗсё. Җавәнпа самрақ ёҗченсене җёр-шывән төрлө регионенче иртекен мероприяписене җитсе курмашкән пулашатпәр. Пёлтёр пирён ёҗченсем Шупашкарта пулчёҗ, кунти библиотекарьсен әсталәхёпе паллашрёҗ. Тепёр ушкән Мускавра йёркеленнө «Самраксен конвенчө - 2010» форумра пулчө, унти «җавра сётелсене» хутшәнчө.

Библиотекарьсем җенө акцисем шухәшласа кәларасҗө. Тёслөхрен, йәлана кенө «Вулавашри каҗ» витёмө курәмлә. Библиотека аләкёсем канмалли кун каҗ күлём уҗаласҗө те сём җёрлеччен хупәнмасҗө. Рязань хулин урамёсенче «Вулакан троллейбуса» та курма пулать. Библиотекарьсемпе студентсем, артистсем пассажирсене классиксен хайлавёсене аса илтересҗө, кёнеке пёлтерёшне үстересҗө.

«Дебата» хутшәннә «САМИ» канаш самраксене кәна мар, җулланнисене те төслөх кәтартө. Чулхула облаҗёнчи Сормово районён төп вулаваш пёрлешёвён ертүҗи Елена Малышева ырми-канми вай хурать. Канаш тәрәшәвне пулах библиотека шайё хәпарнә. Вулаваш ёҗченёсем кёнеке җүлөкёсен хушшинче кәна җүремеҗсө. Вёсем җын шапине татса парасҗө.

- Эпир ыр кәмәлләх проекчө пуҗартәмәр. Унпа килёшүллөн хевтесёррисене, йывәр лару-тәрәва җакланнә ачасене, пёччен пурәнакан ватә җынсене пулашатпәр. Инвалидсем патне килёрен җүретпёр, вёсене кёнекесемпе тивёҗтеретпёр, сусәр шапәрлансене теттесемпе савәнтаратпәр. Кёскен каласан, вулаваш - җывәх тус, - паләтрө Елена. Библиотекарьсем Интернетта «парәнтарнә», хәйсен блогне уҗнә. Унта төрлө ыйтәва җөклекенсем пухәннә.

- Проектсене пёрле сүтсе яватпәр. Блогра юлташсем кәна мар, оппонентсем те пур. Вёсен шухәшө те пёлтерёшлө-җке, - терө ертүҗө. Канаш ёҗне кёске видеороликре пахалама май килчө. «Дебата» ертсе пыракан Ирина Михновәпа Татьяна Макаренко хёрсене мухтарёҗ.

- Акә вәл «креатив»! Маттурсем! - терөҗ. Искусствәсен культурин Хусан патшаләх университетчөн деканө Ольга Калегина та канаш ёҗне пысәк хак пачө. Вәл форумра җуралнә шухәшсене сүтсе явма, пёр-пёрне хавхалантарса ёҗлеме сөнчө.

Самрақ библиотекарьсем төлөнмелле хастарләх кәтартрёҗ. Пултарулләскерсемшөн форум таса җәл куҗ шывө евёр. Вёсем тәван тәрәха җунатланса җитессинче, Шупашкарта вай илнө проектсене пурнаҗа кёртме тәрәшассинче иккёленместөп.